

АНОТАЦІЯ

Блохін П. В. Механізми становлення економіки миробудівництва в системі економічної безпеки держави. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка». – Міжнародний університет фінансів, Київ, 2021.

Дисертацію присвячено обґрунтуванню теоретико-методичних основ та практичних рекомендацій з формування та реалізації механізмів державної політики становлення економіки миротворення в системі економічної безпеки держави.

Об'єктом дослідження є процеси забезпечення економічної безпеки держави шляхом становлення економіки миробудівництва, а предметом – теоретико-методичні засади та науково-практичні рекомендації з визначення пріоритетів, інструментів та засобів державної політики формування та реалізації механізмів становлення економіки миробудівництва в системі економічної безпеки держави.

У дисертації проаналізовано генезис взаємозв'язку економічної безпеки держави та економічних наслідків війни. Узагальнено концептуальний базис економічних передумов політики миротворення у процесі виникнення наслідків гібридних та збройних конфліктів. Обґрунтовано теоретико-методичні засади формування державної політики становлення економіки миробудівництва як комплексної системної моделі, що одночасно поєднує загальну макроекономічну стабілізацію, формування здорової конкурентоспроможної економіки як основи забезпечення соціально-економічної соборності суспільства, а також ключового мотивуючого чинника до психологічної, а надалі й фізичної реінтеграції населення, що проживає на тимчасово окупованих територіях; розбудову сучасної конкурентоспроможної економіки на прилеглих до непідконтрольних територій задля їх перетворення на території впровадження нових моделей пріоритетного розвитку; протидію

гібридним конфліктам в економічній, військовій, інформаційній, суспільно-політичній, міжнародній та релігійно-культурній сферах.

Визначено наукові передумови ідентифікації елементів механізмів становлення економіки миробудівництва в системі економічної безпеки держави. Удосконалено науково-методичні підходи до концептуальної побудови системи та структури механізмів державної політики становлення економіки миробудівництва, які передбачають формування її елементів за підсистемами (технологічною, фінансовою, логістичною, безпеки доступу до ринку, захисту економічної безпеки, інструментів безпеки економічної політики, безпеки ринку праці) та галузями миротворення (тяжка і легка промисловість, сільське господарство, будівництво (виробничий сектор) та наука, освіта, охорона здоров'я (невиробничий сектор), а також зміни характеру регулювання, завдань і застосовуваного інструментарію в залежності від поточного періоду стабілізації економіки й досягнення миру (короткостроковий – старт економіки; середньостроковий – підтримка економіки; довгостроковий – розвиток економіки).

Охарактеризовано сучасні макроекономічні та соціальні передумови миробудівництва забезпечення економічної безпеки держави. Оцінено стан економічної безпеки Донецької та Луганської областей та її вплив на економічну безпеку України. Набули подальшого розвитку методичні рекомендації Міністерства економіки України з оцінювання економічної безпеки держави кореляційним аналізом сили зв'язку між складовими економічної безпеки окремих регіонів (у нашому випадку – Донецької та Луганської областей) та складовими економічної безпеки держави, що дозволяє виявляти не стільки залежність між змінними як безпосередньо вплив динаміки тих, чи інших характеристик соціально-економічного розвитку (до прикладу, наслідків збройного конфлікту) на відповідні параметри економічної безпеки національної економіки в цілому.

Охарактеризовано державну політику миротворчості та зміцнення економічної безпеки держави. методичний підхід до оцінювання резистентності

та якості державної політики збереження структурно-динамічних характеристик економічного зростання в умовах збройного конфлікту, а саме розроблено авторську методику ідентифікації здобутків і прорахунків в системі державного регулювання та їх наслідків за такими напрямками (механізмами), як організаційно-управлінський, інституційно-правовий, стратегічно-програмний, оперативно-тактичний та міжнародної підтримки.

Обґрунтовано стратегічні пріоритети державної політики миротворення в країні. Для цього узгоджено стратегічні пріоритети економічного розвитку країни, економічного поживлення на прилеглих до збройного конфлікту територіях, поступу в країні галузей миробудівництва, соціального вирівнювання, використання потенціалу міжнародної співпраці з очікуваними системними змінами в державі та напрямками зміцнення складових її економічної безпеки, що дозволяє підвищити статус проблеми миротворення та сфокусувати державну політику в руслі мобілізації потенціалу економічної безпеки та конкурентоспроможності національної і регіональних економічних систем.

Розроблено організаційно-економічний механізм реінтеграції країни в умовах гібридної окупації, який являє собою систему поєднаних між собою (задля досягнення єдиного цілісного результату, а також контролю і коригування перебігу політики) суб'єктів регулювання та суб'єктів-учасників, які спільно ініціюють та компанують архітектоніку, інструментарій і ресурсне забезпечення політики у межах постановочного, програмного, рамкового та інструментального блоків, узгоджують мету та етапність реалізації заходів у межах організаційної та економічної підсистем державного регулювання.

Визначено інструменти стимулювання соціально-економічного розвитку постраждалих територій та відновлення потенціалу їх макроекономічного зростання, які спрямовані на вирішення стратегічних задач (розвитку реального сектору та реіндустріалізації, відновлення виробничо-господарської інфраструктури, поживлення ділової активності, модернізації ринків праці, розвитку системи інформаційно-просвітницької підтримки) формування

прогресивнішої структури більш конкурентоспроможної економіки та запуску нових драйверів розвитку регіонів, постраждалих від воєнного конфлікту.

Ключові слова: економічна безпека національної економіки, гібридні ризики та загрози, економічні наслідки війни, тимчасово непідконтрольні території, економіка миробудівництва, політика миротворення.

SUMMARY

Blokhin P. V. Mechanisms of formation of the economy of peacebuilding in the system of economic security of the state. – Manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the doctor of philosophy on a specialty 051 «Economics». – Lviv University of Trade and Economics», Lviv, 2021.

The dissertation is devoted to substantiation of theoretical and methodical bases and practical recommendations on formation and realization of mechanisms of the state policy of formation of economy of peacekeeping in system of economic safety of the state.

The object of research is the processes of ensuring the economic security of the state through the formation of the economy of peacebuilding, and the subject - theoretical and methodological principles and scientific and practical recommendations for determining priorities, tools and means of state policy.

The dissertation analyzes the genesis of the relationship between the economic security of the state and the economic consequences of the war. The conceptual basis of economic preconditions of peacekeeping policy in the process of emergence of consequences of hybrid and armed conflicts is generalized. Theoretical and methodical bases of formation of the state policy of formation of economy of peacebuilding as the complex system model which at the same time combines the general macroeconomic stabilization, formation of healthy competitive economy as bases of maintenance of social and economic catholicity of a society are proved, as well as a key motivating factor for the psychological and further physical reintegration of the population living in the temporarily occupied territories;

development of a modern competitive economy in the territories adjacent to the uncontrolled territories in order to transform them into the territory of introduction of new models of priority development; counteraction to hybrid conflicts in economic, military, informational, socio-political, international and religious-cultural spheres.

The scientific preconditions for the identification of the elements of the mechanisms of formation of the world-building economy in the system of economic security of the state are determined. Scientific and methodological approaches to the conceptual construction of the system and structure of mechanisms of state policy of the world economy, which provide for the formation of its elements by subsystems (technological, financial, logistical, market access security, economic security protection, economic policy security tools, labor market security) and peacekeeping industries (heavy and light industry, agriculture, construction (manufacturing sector) and science, education, healthcare (non-manufacturing sector), as well as changes in the nature of regulation, tasks and tools used depending on the current period of economic stabilization and peace (short-term – start of the economy; medium-term – economic support; long-term – economic development).

Modern macroeconomic and social preconditions of peacebuilding ensuring economic security of the state are characterized. The state of economic security of Donetsk and Luhansk oblasts and its impact on the economic security of Ukraine was assessed. Methodological recommendations of the Ministry of Economy of Ukraine on assessing the economic security of the state by correlation analysis of the strength of the relationship between the components of economic security of individual regions (in our case – Donetsk and Luhansk regions) and components of economic security of the state, which allows to identify not so much direct impact of the dynamics of certain characteristics of socio-economic development (for example, the consequences of armed conflict) on the relevant parameters of economic security of the national economy as a whole.

The state policy of peacekeeping and strengthening of economic security of the state is characterized. methodical approach to assessing the resistance and quality of state policy to preserve the structural and dynamic characteristics of economic growth

in armed conflict, namely, developed an author's method of identifying gains and failures in the system of state regulation and their consequences in such areas (mechanisms) as organizational and managerial, institutional -legal, strategic-program, operational-tactical and international support.

The strategic priorities of the state peacekeeping policy in the country are substantiated. For this purpose, the strategic priorities of the country's economic development, economic recovery in the territories adjacent to the armed conflict, progress in the country's peacebuilding, social equalization, use of the potential of international cooperation with the expected systemic changes in the country and areas to strengthen its economic security status. peacekeeping and focus public policy in line with mobilizing the potential of economic security and competitiveness of national and regional economic systems.

The organizational and economic mechanism of reintegration of the country in the conditions of hybrid occupation is developed, which is a system of interconnected (for achievement of uniform uniform result, and also control and adjustment of a course of policy) subjects of regulation and subjects-participants who jointly initiate and company architecture, tools and policy resources within the production, program, framework and instrumental blocks, coordinate the purpose and stages of implementation of measures within the organizational and economic subsystems of state regulation.

The tools for stimulating the socio-economic development of the affected areas and restoring their macroeconomic growth potential are identified, which are aimed at solving strategic tasks (development of the real sector and reindustrialization, restoration of production and economic infrastructure, revival of business activity, modernization of labor markets). the formation of a more progressive structure of a more competitive economy and the launch of new drivers for the development of regions affected by the military conflict.

Key words: economic security of the national economy, hybrid risks and threats, economic consequences of the war, temporarily uncontrolled territories, economics of peacebuilding, peacekeeping policy.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Ilyash O., Blokhin P. Future of human resources management under the digitalization circumstances, Economic security at risks: findings from the digitalization of National economy : Collective monograph / [Edited by: Olexandr Vlasniuk, Olga Ilyash, Magdalena Osinska, Liubov Smoliar, Osman Yildirim]. Vol. 5. Bydgoszcz, Poland: University of Economy in Bydgoszcz, Publishing House, 2019. P. 274–286. (0,4/0,2 д.а.; авторський внесок – аналіз ризиків та загроз безпеки національної економіки в умовах цифровізації).

Статті в наукових фахових виданнях України:

2. Іляш О. І., Блохін П. В. Становлення економіки миробудівництва у системі економічної безпеки держави. *Проблеми економіки*. 2019. № 2. С. 45–52. (0,4/0,2 д.а.; авторський внесок – обґрунтування пріоритетів економіки миробудівництва в Україні).

3. Блохін П. В. Сучасні економічні та соціальні передумови миробудівництва у напрямі забезпечення економічної безпеки. *Економіка та держава*. 2021. № 5. С. 119–123. (0,25 д.а.). (*Index Copernicus*).

4. Блохін П. В. Макроекономічні індикатори активізації гібридних загроз миробудівництва і забезпечення економічної безпеки України. *Економіка та суспільство*, 2021. № 23. (0,20 д.а.). (*Index Copernicus, Google Scholar, CiteFactor, Eurasian Scientific Journal Index*).

5. Блохін, П. В. Державна політика миробудівництва та її вплив на економічну безпеку держави. *Економічний простір*. 2021. № 169. С. 40–46. (0,35 д.а.). (*Index Copernicus, Google Scholar*).

6. Блохін П. В. Емпірична оцінка залежностей індикаторів складників економічної безпеки України та Луганської і Донецької областей. *Держава та Регіони*. 2021. № 3 (120). С. 19–26. (0,4 д.а.). (*Index Copernicus, Google Scholar*).

7. Іляш О. І., Блохін П. В. Емпіричне оцінювання впливу збройного конфлікту на стан економічної безпеки тимчасово окупованих Донецької та

Луганської областей. *Держава та регіони*. 2021. № 4 (121). С. 15–22. (0,4/0,2 д.а.; авторський внесок – формування методики оцінювання впливу збройного конфлікту на стан економічної безпеки тимчасово окупованих Донецької та Луганської областей). (*Index Copernicus, Google Scholar*).

Статті у виданнях іноземних держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

8. Blokhin P. Main characteristics of the peacebuilding function economic security. *Norwegian Journal of Development of the International Science*. 2020. № 39. С. 16–20. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/main-characteristics-of-the-peacebuilding-function-economic-security> (дата звернення: 15.09.2021).

Праці апробаційного характеру:

9. Pyash O., Blokhin P. Influence of military conflicts to the economic security of the state : сб. труд. Междунар. науч.-практ. конференции «Business Management, Economics and Social Sciences». Coventry. 2019. С. 192. С. 21–25. (0,4/0,2 д.а.; авторський внесок – аналізування впливу воєнних конфліктів на стан безпеки національної економіки).

10. Блохін П. В. Миробудівництво як інструмент подолання дисбалансів соціально-економічного розвитку України : матер. Всеукр. наук.-практ. конференції «Проблеми та перспективи розвитку економіки України в умовах євроінтеграції». Львів : Львівський торговельно-економічний університет. 2019. С. 14–17 (0,25 д.а.).

11. Блохін П. В. Економіка миробудівництва у післяконфліктному відновленні системи економічної безпеки : матер. 15 Міжнар. наук.-практ. конференції «Стратегічні питання світової науки – 2019». Пшемисль, 2019. С. 73–77. (0,25 д.а.).

12. Блохін П. В. Етимологія поняття «економіка миробудівництва» в контексті забезпечення економічної безпеки держави : матер. IV Всеукр. наук.-практ. конференції «Глобалізація напрямів формування промислового

потенціалу в умовах постіндустріальних трансформацій». К. : ТОВ «ДКС центр». 2019. С.14–18. (0,25 д.а.).

13. Блохін П. В. Миротворчість як важіль впливу на національну безпеку держави : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конференції «Національні особливості та світові тенденції управління та адміністрування на макро-, мезо- і мікрорівнях економіки». Дніпро : ПДАБА. 2019. С. 38–41 (0,2 д.а.).

14. Блохін П. В. Економічна безпека як складова забезпечення національної безпеки : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції «Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи». Львів : Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП». 2019. С. 132–136. (0,25 д.а.).

15. Блохін П. В. Конфлікти в економіці як чинники економічної безпеки : 2nd International scientific and practical conference «Priority directions of science development». Lviv. 2019. P. 461–466. (0,3 д.а.).

16. Блохін П. В. Вплив конфліктів на економічну безпеку держави : матер. Междунар. науч. конференции «Инновационный потенциал: государство, кластер, предприятие». Lisbon : Baltija Publishing. 2019. С. 132–136. (0,25 д.а.).

17. Блохін П. В. Економічні наслідки війни та їх вплив на економічну безпеку як передумови формування механізмів миротворчості держави : матер. III Міжнар. наук.-практ. конференції «Конкурентні стратегії розвитку України в умовах альтерглобалізму». К.: УВОІ «Допомога» УСІ», 2021. С. 119–122. (0,35 д.а.).

18. Blokhin P. Negative prerequisites for the implementation of peace policy in the context of hybrid external aggression : I International Scientific and Practical Conference «Theoretical and practical aspects of modern scientific research». Seoul-Vinnitsia: Case Co., Ltd. & European Scientific Platform. 2021. С. 15–19. (0,3 д.а.).

19. Блохін П. В. Оперативно-тактичні заходи фінансової підтримки населення окупованих територій у рамках державної політики миробудівництва : матер. Міжнар. наук.-практ. конференції «Економіка сьогодення: актуальні питання і трансформаційні процеси». Дніпро: НО «Перспектива». 2021. С. 15–19. (0,2 д.а.).

20. Blokhin P. Institutional and legal aspects of the policy of reintegration of the temporarily occupied territories in the context of economic security of the state : The XXV International Science Conference «Implementation of modern science and practice». 2021. pp. 113–115. *(0,15 д.а.)*.

21. Блохін П. –В. Стратегічно-програмні заходи державної політики миробудівництва : матер. Всеукр. наук.-практ. конференції «Актуальні наукові погляди на економічний розвиток країни: теорії та пропозиції». Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова. 2021. С. 16–19. *(0,18 д.а.)*.

22. Блохін П. В. Індикатори макроекономічної безпеки Донецької та Луганської областей : матер. Міжнар. наук.-практ. конференції «Потенціал економічного розвитку країни та регіонів: фінансові та інноваційно-інвестиційні аспекти». Дніпро : НО «Перспектива». 2021. С. 27–31. *(0,2 д.а.)*.